

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Вікова фізіологія та шкільна гігієна

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: обов'язкова Форма навчання: денна, заочна

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта

Предметна спеціальність: 014.05 Біологія та здоров'я людини

Освітня програма: Середня освіта: біологія та здоров'я людини

Рік навчання: 3 Семестр: 5-й

Кількість кредитів (годин): денна форма навчання 3 (90 год.: 16 - лекції; 12 - практичні; 6 - лабораторні; 2 - консультації, 54 - самостійна робота); заочна форма навчання: 3 (90 год.: 4 - лекції; 2 - практичні; 2 - лабораторні; 82 - самостійна робота)

Мова викладання: українська

Посилання на курс в онлайн-платформі Moodle

<http://moodle.idgu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1892>

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Мондич Оксана Анатоліївна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедра: фізичного виховання, спорту та здоров'я людини

Робочій e-mail: mondich.ov@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: понеділок, 14:30-16:00

3. Опис та мета дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Вікова фізіологія і шкільна гігієна» є висвітлення особливостей життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, функцій органів, систем органів і організму в цілому в міру його росту і розвитку, а також гігієнічних вимог і нормативів, необхідних у роботі вчителя з метою створення оптимальних умов навчання і виховання та забезпечення індивідуального здоров'я школярів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Вікова фізіологія і шкільна гігієна» є: розглянути особливості життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, зокрема особливості функціонування кожної системи органів дитини; обґрунтувати гігієнічні вимоги і нормативи, необхідні у роботі вчителя з метою створення оптимальних умов навчання; науково обґрунтувати гігієнічні заходи для збереження індивідуального здоров'я школярів.

Передумови для вивчення дисципліни - «Основи здоров'я людини», «Анатомія людини», «Основи медичних знань та долікарської допомоги».

Міждисциплінарні зв'язки - «Анатомія людини», «Фізіологія людини і тварин», «Діагностика та моніторинг здоров'я».

4. Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати: предмет та завдання вікової фізіології і шкільної гігієни; загальні закономірності росту і розвитку дітей і підлітків; основні етапи розвитку фізіологічних систем організму дитини; значення фізіологічних систем в регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем; гігієнічні правила, які б сприяли зміцненню індивідуального здоров'я школяра; заходи пропедевтики захворювань; валеологічне значення рухової активності; вплив рухової активності на функціональний стан організму людини; фактори зовнішнього середовища та їх роль у формуванні та збереженні здоров'я.

Вміти : досліджувати фізіологічний стан систем органів власного організму за спеціальними методиками; визначити „кількість” та „якість” здоров'я; застосовувати гігієнічні знання для збереження і зміцнення індивідуального здоров'я школярів; визначити індивідуальний рівень здоров'я; розвивати мотиваційний стимул до регулярних самостійних занять фізичною культурою.

3. Комунікація:

- ✓ Демонструвати навички усного та письмового спілкування державною мовою, висловлюватись та спілкуватися на тему валеологічної освіти та основ безпеки життєдіяльності;
- ✓ використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій;
- ✓ здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування у процесі вирішення професійно-педагогічних задач;
- ✓ прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету;
- ✓ використовувати засоби вербальної та невербальної комунікації задля підвищення рівня професійної культури майбутнього вчителя.

4. Автономність та відповідальність:

- ✓ вчитися упродовж життя й удосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію;
- ✓ аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій;
- ✓ створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

5. Структура дисципліни

Тема 1. Вступ в вікову фізіологію і валеологію. Загальні особливості росту і розвитку дітей

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.):</p> <p>Поняття росту і розвитку. Вплив середовища на ріст і розвиток. Вікова періодизація.</p> <p>Акселерація — прискорення фізичного розвитку дітей (поняття і причини).</p> <p>Рівні організації організму людини: клітинний, тканинний, органний, системи органів (фізіологічні та функціональні системи органів), організмий. Основи цитології. Будова клітин. Функціональне значення окремих структур клітини. Основні процеси життєдіяльності клітини. (обмін речовин, живлення, дихання, подразливість, збудливість, розмноження).</p> <p>Основи гістології. Класифікація тканин: будова і функції. Органи і системи органів організму людини. Саморегуляція — універсальна властивість організму.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с. 2. Баштовенко, О., Ярчук, Г. Теоретичне обґрунтування важливості і необхідності дослідження фізичного розвитку дітей та підлітків в Ізмаїльському регіоні Науковий вісник ІДГУ Науковий вісник ІДГУ, 2020 3. Толочик І.Л., Кучерук Є.Ф. Вікова фізіологія і валеологія: навчальний посібник для студентів природничих спеціальних вищих навчальних закладів. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 140 с.
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p><i>Підготувати повідомлення на вибір на 5-8 хв.:</i></p> <p>Акселерація — прискорення фізичного розвитку дітей (поняття і причини).</p> <p>Основи гістології. Класифікація тканин: будова і функції.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с. 2. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. 3. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛУМ», 2017. 124 с. 4. Толочик І.Л., Кучерук Є.Ф. Вікова фізіологія і валеологія: навчальний посібник для студентів природничих спеціальних вищих навчальних закладів. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 140 с.

Тема 2. Вікові особливості функцій нервової системи.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Значення, загальний план будови і властивості нервової системи. Складність рефлекторної діяльності. Взаємодія процесів збудження і гальмування та їх єдність. особливості нервової системи дитини. Спинний мозок, будова і функції. Спинномозкові нерви, нервові сплетіння. Стовбур головного мозку. Мозочок. Соматична і вегетативна нервова система. Великі півкулі головного мозку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 2. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с. 3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.
<p>Лабораторне заняття (1 год.): Значення, загальний план будови і властивості нервової системи. Складність рефлекторної діяльності. Взаємодія процесів збудження і гальмування та їх єдність. Особливості нервової системи дитини. Спинний мозок, будова і функції. Спинномозкові нерви, нервові сплетіння. Стовбур головного мозку. Мозочок. Соматична і вегетативна нервова система. Великі півкулі головного мозку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 2. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. – 127 с. 3. Баштовенко О.А. Значення і роль методик самоконтролю у формуванні здоров'язберігаючої компетентності майбутніх фахівців фізичної культури // Традиції та інновації в сучасній педагогічній діяльності: Європейський вимір. Збірник наукових праць за матеріалами науково-педагогічної конференції.-2019. С.7-11.

<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> Підготувати повідомлення: Умовні і безумовні рефлексі. Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразнень в корі великого мозку. Якісні особливості ВНД дитини. Типи ВНД. Сон. Топологічні особливості ВНД дитини. Характеристика основних етапів розвитку нервової системи і ВНД дитини. Гігієна розумової діяльності школяра.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 2. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. – 127 с. 3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.
---	--

Тема № 3. Вікові особливості ендокринної системи та статевий розвиток

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): Ендокринологія. Залози внутрішньої секреції: поняття, місцерозміщення, гормони. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму. Гіперфункція та гіпофункція залоз внутрішньої секреції. Стаєве дозрівання. Етапи. Впливи. Основні ризику.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами генетики : навч. посіб. для студ. пед. ф-тів ун-тів / [Л. І. Прокопенко, О. А. Біда, Г. В. Луценко та ін.].– Черкаси : ЧНУ, 2011. – 361 с. 2. Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с. 3. Гістологія. Цитологія. Ембріологія : підручник / за ред.: О.Д. Луцика, Ю.Б. Чайковського. – Вінниця : Нова Книга, 2018. 592 с. 4. Фізіологія. Короткий курс : навч. посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ / [В. М. Мороз, М. В. Йолтухівський, Н. В. Белік та ін.] ; за ред.: проф. В. М. Мороза, проф. М. В. Йолтухівського. 2-ге вид. допов. і переробл. Вінниця : Нова Книга, 2019.

	<p>400 с.</p> <p>5. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Практичне заняття (2 год.): Ендокринологія. Залози внутрішньої секреції: поняття, місцерозміщення, гормони. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму. Гіперфункція та гіпофункція залоз внутрішньої секреції. Гіпофіз, його роль у рості і розвитку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами генетики : навч. посіб. для студ. пед. ф-тів ун-тів / [Л. І. Прокопенко, О. А. Біда, Г. В. Луценко та ін.].– Черкаси : ЧНУ, 2011. 361 с. 2. Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с. 3. Гістологія. Цитологія. Ембріологія : підручник / за ред.: О.Д. Луцика, Ю.Б. Чайковського. – Вінниця : Нова Книга, 2018. 592 с. 4. Фізіологія. Короткий курс : навч. посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ / [В. М. Мороз, М. В. Йолтухівський, Н. В. Белік та ін.] ; за ред.: проф. В. М. Мороза, проф. М. В. Йолтухівського. 2-ге вид. допов. і переробл. Вінниця : Нова Книга, 2019. 400 с. 5. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Підготувати реферат за запропонованими темами</i> обсягом 10-15 стор.: Вплив гормонів на ріст і розвиток організму. Гіперфункція та гіпофункція залоз внутрішньої секреції.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. 2. Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с. 3. Гістологія. Цитологія. Ембріологія : підручник / за ред.: О.Д. Луцика, Ю.Б.

	<p>Чайковського. – Вінниця : Нова Книга, 2018. 592 с.</p> <p>4. Фізіологія. Короткий курс : навч. посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ / [В. М. Мороз, М. В. Йолтухівський, Н. В. Белік та ін.] ; за ред.: проф. В. М. Мороза, проф. М. В. Йолтухівського. 2-ге вид. допов. і переробл. Вінниця : Нова Книга, 2019. 400 с.</p> <p>5. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
--	---

Тема № 4. Загальний план будови ОРА. Фізіологія опорно-рухової системи у дітей

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): Значення опорно-рухової системи. Загальні відомості про скелет (форма, з'єднання, будова і хімічний склад кісток) ріст кісток, частини скелета. М'язова система. Види м'язів. Постава та її різновиди. Причини неправильної постави. Профілактика та корекція неправильної постави. Вплив фізичних вправ на опорно-рухову систему організму. Гігієна опорно-рухового апарату школярів.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. 2. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с. 3. Баштовенко О.А. Значення і роль методик самоконтролю у формуванні здоров'язберігаючої компетентності майбутніх фахівців фізичної культури // Традиції та інновації в сучасній педагогічній діяльності: Європейський вимір. Збірник наукових праць за матеріалами науково-педагогічної конференції.-2019. С.7-11. 4. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с. 5. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для

	студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.
<p>Лабораторне заняття (2 год.): Постава та її різновиди. Причини неправильної постави. Профілактика та корекція неправильної постави. Вплив фізичних вправ на опорно-рухову систему організму. Гігієна опорно-рухового апарату школярів.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 2. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с. 3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с. 4. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Підготувати повідомлення на 5-8 хв.: Суглоби, їх будова. Функції. Гігієна.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с. 2. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 3. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ;

	<p>уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>4. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
--	---

Тема 5. Поняття про аналізатори. Вікові особливості органів чуття.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Значення аналізаторів. Зоровий аналізатор та його вікові особливості. Слуховий аналізатор та його вікові особливості. Нюховий, смаковий, дотиковий, вестибулярний аналізатори та їхні вікові особливості. Взаємодія і взаємний вплив аналізаторів. Гігієна органів зору і слуху.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 2. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. 3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.
<p>Лабораторне заняття (2 год.): Значення аналізаторів. Зоровий аналізатор та його вікові особливості. Слуховий аналізатор та його вікові особливості. Нюховий, смаковий, дотиковий, вестибулярний аналізатори та їхні вікові особливості. Взаємодія і взаємний вплив аналізаторів. Гігієна органів зору і слуху.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 2. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. 3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.

	доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> <i>Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновану тему:</i> Будова та функції шкіри. Участь шкіри у теплорегуляції. Хвороби та ураження шкіри. Гігієна шкіри.</p>	<p>Антонік В.І., Антонік І.П., Андрианов В.Є., 2009. Анатомія, фізіологія дітей (з основами гігієни та фізичної культури): Підручник. К.: Професіонал. Центр навчальної літератури, [online] Доступно: http://chtyvo.org.ua/authors/Antonik_VI/Anatomia_fiziolohiia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_ta_fizychnoi_kultury/</p>

Тема 6. Поняття про вищу нервову діяльність (ВНД). Гігієна розумової діяльності школяра

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразнень в корі великого мозку. Якісні особливості ВНД дитини. Типи ВНД. Сон. Топологічні особливості ВНД дитини. Характеристика основних етапів розвитку нервової системи і ВНД дитини. Гігієна розумової діяльності школяра. Аналітико-синтетична діяльність мозку. Поняття про динамічний стереотип. Особливості ВНД людини. Дві сигнальні системи дійсності. Основні типи ВНД. Вікові особливості ВНД дітей і підлітків. Рефлекторна діяльність кори великих півкуль головного мозку. Значення праць І.М.Сеченова та І.І.Павлова у вивченні функцій кори великого мозку.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с. 2. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. 3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.
<p>Лабораторне заняття (1 год.): Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразнень в корі великого мозку. Якісні особливості ВНД дитини. Типи ВНД. Сон. Топологічні особливості ВНД дитини. Характеристика основних етапів розвитку нервової системи і ВНД дитини. Гігієна розумової діяльності школяра. Аналітико-синтетична діяльність мозку. Поняття про динамічний стереотип. Особливості ВНД людини. Дві сигнальні системи дійсності. Основні типи ВНД. Вікові особливості ВНД дітей і підлітків.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 5. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. – 127 с. 6. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод.

	<p>посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> Підготувати повідомлення: Умовні і безумовні рефлекси. Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразнень в корі великого мозку. Якісні особливості ВНД дитини. Типи ВНД. Сон. Топологічні особливості ВНД дитини. Характеристика основних етапів розвитку нервової системи і ВНД дитини. Гігієна розумової діяльності школяра.</p>	<p>4. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>5. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>6. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>

Тема № 7. Морфофункціональні особливості системи крові та кровообігу у дітей

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): Внутрішнє середовище організму. Значення крові, склад крові (плазма, формені елементи - еритроцити, лейкоцити, тромбоцити). Зсідання крові як захисна реакція організму. Органи кровообігу: серце і судини. Будова і робота серця. Регуляція кровообігу. Рефлекторні впливи на діяльність серця і судин. Гуморальна регуляція кровообігу. Вікові особливості органів кровообігу. Гігієна серцево-судинної системи школярів.</p>	<p>1. Маруненко І. М. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с.</p> <p>2. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>3. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с. 5. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.
<p>Практичне заняття (2 год.): Внутрішнє середовище організму. Значення крові, склад крові (плазма, формені елементи - еритроцити, лейкоцити, тромбоцити). Зсідання крові як захисна реакція організму. Органи кровообігу: серце і судини. Будова і робота серця. Регуляція кровообігу. Рефлекторні впливи на діяльність серця і судин. Гуморальна регуляція кровообігу. Вікові особливості органів кровообігу. Гігієна серцево-судинної системи школярів. Органи кровообігу: серце і судини. Будова і робота серця. Регуляція кровообігу. Рефлекторні впливи на діяльність серця і судин. Гуморальна регуляція кровообігу.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М.Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с. 2. Маруненко І. М.Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 3. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с. 4. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с. 5. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновані теми:</i> Імунітет. Роль І.І. Мечникова у створенні</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М.Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. –

<p>вчення про імунітет. Формування імунних реакцій у процесі розвитку дитини.</p>	<p>К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 3. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с. 4. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.
---	--

Тема № 8. Морфологія дихальної системи. Вікові особливості дихальної системи

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Значення дихання. Будова органів дихання (носоглотка, гортань, трахея і бронхи, легені). Дихальні рухи (механізм вдиху і видиху). Типи дихання. Глибини і частота дихання. Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Особливості збудливості дихального центру у дітей. Гігієна дихальної системи школярів.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Баштовенко О.А. Методики фізіологічних досліджень до практичного курсу фізіологічних основ фізичного виховання та спорту. Методичні рекомендації. - Ізмаїл. - 2018. 75 с. 2. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 3. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.

	<p>4. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>5. Мондич О.В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців - вчителів початкової школи» Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 56. 272 с. http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/24</p> <p>6. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Практичне заняття (2 год.): Значення дихання. Будова органів дихання (носоглотка, гортань, трахея і бронхи, легені). Дихальні рухи (механізм вдиху і видиху). Типи дихання. Глибини і частота дихання. Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Особливості збудливості дихального центру у дітей. Гігієна дихальної системи школярів.</p>	<p>1. Баштовенко О.А. Методики фізіологічних досліджень до практичного курсу фізіологічних основ фізичного виховання та спорту. Методичні рекомендації. - Ізмаїл. - 2018. 75 с.</p> <p>2. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>3. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>4. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35</p>

	<p>с.</p> <p>5.Мондич О.В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців - вчителів початкової школи»Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету :збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 56.272 с. http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/24</p> <p>6. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновані теми:</i> Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Особливості збудливості дихального центру у дітей. Гігієна дихальної системи школярів.</p>	<p>1.Єресько О.В. (2005) Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я //Основи здоров'я і фізична культура. № 2.С. 56-59.</p> <p>2.Міхеєнко О.І. Загальна теорія здоров'я / Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2017. 156 с. Сучасні здоров'язбережувальні технології : монографія / за загальною редакцією проф. Ю.Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. 724 с.</p>

Тема 9. Морфофізіологія травної системи. Вікові особливості травлення у дітей

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Значення травлення. Система органів травлення. Травлення в ротовій порожнині, шлунку, кишечнику. Утворення і виділення жовчі. Скорочення кишок. Рефлекторна регуляція рухів травного тракту. Всмоктування в шлунково-кишковому тракті. Захисна властивістьтравного тракту. Вікові особливості травлення.</p>	<p>1. Маруненко І. М.Основи валеології: навч-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-те вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>2. Баштовенко О.А. Методики фізіологічних досліджень до практичного курсу фізіологічних основ фізичного виховання та спорту. Методичні рекомендації. - Ізмаїл. - 2018. 75 с.</p> <p>3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська,</p>

	<p>I. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>4. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>5. Мондич О.В. Основні помилки та проблеми харчування студентів. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 53. 198 с.</p> <p>6. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Практичне заняття (2 год.): Система органів травлення. Обмін білків, жирів, вуглеводів. Водний і мінеральний обмін. Вітаміни. Вікові особливості енергетичного обміну. Харчування. Гігієна травної системи школярів.</p>	<p>1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>2. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>4. Мондич О.В. Основні помилки та проблеми харчування студентів. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 53. 198 с.</p> <p>5. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для</p>

	студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> Підготувати повідомлення: Вікові особливості травлення. Обмін речовин як основна функція життя.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 2. Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Нємцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с. 3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.

Тема 10. Вікові особливості обміну речовин і енергії в організмі дітей. Вплив алкоголю та інших речовин на дитячий організм

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Значення обміну речовин. Процеси обміну речовин. Механізм та значення обміну білків в організмі. Фізіологічна роль обміну жирів і вуглеводів. Водно-сольовий обмін та обмін мінеральних речовин. Роль вітамінів у організмі дитини. Обмін енергії в організмі дітей. Режим раціонального харчування дітей. Поняття «алкоголь», «наркотики», «наркоманія». Вплив алкоголю та інших наркотиків на дитячий організм. Стадії алкоголізму. Фізіологічна (фізична) залежність від алкоголю та інших наркотиків. Абстинентний синдром. Психічна залежність від алкоголю та інших наркотиків. Ретардація.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. 2. Сучасні здоров'язбережувальні технології : монографія / за загальною редакцією проф. Ю.Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. 724 с. 3. Ващенко Л.С., Бойченко Т.Є. (2005) Основи здоров'я: Книга для вчителя. К.: Генеза, ЮНІСЕФ. 240 с. 4. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. 2017. Харків: Вид. Рожко С. Г., 488 с.
<p>Практичне заняття (1 год.): 1. Тести «Чи піддаєшся ти впливу</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міхеєнко О.І. Загальна теорія здоров'я / Навчальний посібник. Суми :

<p>наркотиків», «Наркотики», «Залежність від наркотиків». Алкоголізм, небезпека для здоров'я, ускладнення, методи дослідження, методи профілактики та лікування.</p> <p>2. Тести «На схильність до алкоголізму», «Чи шкодить алкоголь твоєму здоров'ю» Тютюнопаління: формування залежності, методи відмови, шляхи корекції та лікування. Споживання здоров'я.</p> <p>3. Відновлення здоров'я. Тести «Що заважає Вам кинути палити».</p>	<p>Університетська книга, 2017. 156 с.</p> <p>2. Сучасні здоров'язбережувальні технології : монографія / за заг. ред. проф. Ю.Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. 724 с.</p> <p>3. Вашенко Л.С., Бойченко Т.Є. (2005) Основи здоров'я: Книга для вчителя. К.: Генеза, ЮНІСЕФ. 240 с.</p> <p>4. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. - Харків, 2017. 488 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми. Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновану тему: Причини та види девіацій</i></p>	<p>1. Валецька Р.О., 2008. Основи медичних знань. Луцьк: Волинськ обл. друкарня, [online] Доступно: https://studfiles.net/preview/2412960/</p> <p>2. Вашенко Л.С., Бойченко Т.Є. (2005) Основи здоров'я: Книга для вчителя. К.: Генеза, ЮНІСЕФ. 240 с.</p> <p>3. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. 2017. Харків: Вид. Рожко С. Г., 488 с.</p>

Тема 11. Вікова фізіологія сечовидільної системи

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Розташування й анатомо-топографічні проєкції органів сечостатевого апарату. Філогенез і онтогенез сечових органів і статевих органів. Особливості будови і функції. Нирка, її положення, розвиток, будова, функція. Ниркові сегменти. Нефрон - структурна і функціональна одиниця нирки. Особливості будови кровоносного русла нирки. Топографія нирок. Оболонки нирки; фіксуєчий апарат нирок; ниркова пазуха; топографія елементів ниркової ніжки. Ниркові чашечки (малі і великі, форнікальний апарат), ниркова миска. Сечовід, його частини, топографія, будова стінки сечоводу, його звуження, функція. Сечовий міхур: його розвиток, форма, положення, будова стінки. Чоловічий і жіночий сечівник. Вади розвитку органів сечової системи.</p>	<p>1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>2. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>4. Мондич О. В. Здоров'язбережувальні технології в освітньому процесі. Інноваційні підходи до розвитку компетентнісних якостей фахівців в</p>

<p>Вікові особливості сечовидільної системи. Гігієна сечовидільної системи.</p>	<p>умовах професійного становлення: матеріали VI Міжн.наук.-практ. конф. Ізмаїл, 21 квітня 2023р. - Запоріжжя: АА Тандем, 2023. 395 с. С.168-171DOI:ISBN 978-966-488-219-1</p> <p>5. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Практичне заняття (1 год.): Розташування й анатомо-топографічні проєкції органів сечостатевого апарату. Філогенез і онтогенез сечових органів і статевих органів. Особливості будови і функції. Нирка, її положення, розвиток, будова, функція. Ниркові сегменти. Нефрон - структурна і функціональна одиниця нирки. Особливості будови кровеносного русла нирки. Топографія нирок. Оболонки нирки; фіксуєчий апарат нирок; ниркова пазуха; топографія елементів ниркової ніжки. Ниркові чашечки (малі і великі, форнікальний апарат), ниркова миска. Сечовід, його частини, топографія, будова стінки сечоводу, його звуження, функція.</p>	<p>1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>2. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>4. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> Підготувати повідомлення: Сечовий міхур: його розвиток, форма, положення, будова стінки. Чоловічий і жіночий сечівник. Вади розвитку органів сечової системи. Вікові особливості сечовидільної системи. Гігієна сечовидільної системи.</p>	<p>1. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>2. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>

Тема 12. Вікова фізіологія шкіри. Поняття про імунітет. Профілактика захворювань

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Загальна характеристика шкіри. Будова шкіри. Функції шкіри. Вікові особливості шкіри. Основні напрями профілактики захворювань шкіри у дітей. Імунітет. Роль І.І. Мечникова у створенні вчення про імунітет. Формування імунних реакцій у процесі розвитку дитини. Участь шкіри у терморегуляції. Хвороби та ураження шкіри. Гігієна шкіри.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 2. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. 3. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.
<p>Практичне заняття (2 год.): Функції шкіри. Вікові особливості шкіри. Основні напрями профілактики захворювань шкіри у дітей. Імунітет. Роль І.І. Мечникова у створенні вчення про імунітет. Формування імунних реакцій у процесі розвитку дитини. Участь шкіри у терморегуляції. Хвороби та ураження шкіри. Гігієна шкіри.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с. 5. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. 6. Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми. Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновану тему:</i> Будова та функції шкіри. Участь шкіри у терморегуляції. Хвороби та ураження шкіри. Гігієна шкіри.</p>	<p>Антонік В.І., Антонік І.П., Андріанов В.Є., 2009. Анатомія, фізіологія дітей (з основами гігієни та фізичної культури): Підручник. К.: Професіонал. Центр навчальної літератури, [online] Доступно: http://chtyvo.org.ua/authors/Antonik_VI/Anatomia_fiziologia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_ta_fizychnoi_kultury/</p>

Заочна форма навчання

Тема 1. Вступ в вікову фізіологію і валеологію. Загальні особливості росту і розвитку дітей

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Практичне заняття (1 год.): Поняття росту і розвитку. Вплив середовища на ріст і розвиток. Вікова періодизація. Акселерація — прискорення фізичного розвитку дітей (поняття і причини). Рівні організації організму людини: клітинний, тканинний, органний, системи органів (фізіологічні та функціональні системи органів), організмий. Основи цитології. Будова клітин. Функціональне значення окремих структур клітини. Основні процеси життєдіяльності клітини. (обмін речовин, живлення, дихання, подразливість, збудливість, розмноження). Основи гістології. Класифікація тканин: будова і функції. Органи і системи органів організму людини. Саморегуляція — універсальна властивість організму.</p>	<p>Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с. Баштовенко, О., Ярчук, Г. Теоретичне обґрунтування важливості і необхідності дослідження фізичного розвитку дітей та підлітків в Ізмаїльському регіоні Науковий вісник ІДГУ Науковий вісник ІДГУ, 2020 Толочик І.Л., Кучерук Є.Ф. Вікова фізіологія і валеологія: навчальний посібник для студентів природничих спеціальних вищих навчальних закладів. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 140 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Підготувати повідомлення на вибір на 5-8 хв.:</i> Акселерація — прискорення фізичного розвитку дітей (поняття і причини). Основи гістології. Класифікація тканин: будова і функції.</p>	<p>Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с. Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с. Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛУМ», 2017. 124 с. Толочик І.Л., Кучерук Є.Ф. Вікова фізіологія і валеологія: навчальний посібник для студентів природничих спеціальних вищих навчальних закладів. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 140 с.</p>

Тема 2. Вікові особливості функцій нервової системи.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Значення, загальний план будови і властивості нервової системи. Складність рефлекторної діяльності. Взаємодія процесів збудження і гальмування та їх єдність. особливості нервової системи дитини. Спинний мозок, будова і функції. Спинномозкові нерви, нервові сплетіння. Стовбур головного мозку. Мозочок. Соматична і вегетативна нервова система. Великі півкулі головного мозку.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
<p>Лабораторне заняття (1 год.): Значення, загальний план будови і властивості нервової системи. Складність рефлекторної діяльності. Взаємодія процесів збудження і гальмування та їх єдність. Особливості нервової системи дитини. Спинний мозок, будова і функції. Спинномозкові нерви, нервові сплетіння. Стовбур головного мозку. Мозочок. Соматична і вегетативна нервова система. Великі півкулі головного мозку.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. – 127 с.</p> <p>Баштовенко О.А. Значення і роль методик самоконтролю у формуванні здоров'язберігаючої компетентності майбутніх фахівців фізичної культури // Традиції та інновації в сучасній педагогічній діяльності: Європейський вимір. Збірник наукових праць за матеріалами науково-педагогічної конференції.- 2019. С.7-11.</p>

<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> Підготувати повідомлення: Умовні і безумовні рефлексі. Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразень в корі великого мозку. Якісні особливості ВНД дитини. Типи ВНД. Сон. Топологічні особливості ВНД дитини. Характеристика основних етапів розвитку нервової системи і ВНД дитини. Гігієна розумової діяльності школяра.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. – 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
--	--

Тема № 3. Вікові особливості ендокринної системи та статевий розвиток

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.): Ендокринологія. Залози внутрішньої секреції: поняття, місцерозміщення, гормони. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму. Гіперфункція та гіпофункція залоз внутрішньої секреції. Стаєве дозрівання. Етапи. Впливи. Основні ризику.</p>	<p>Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами генетики : навч. посіб. для студ. пед. ф-тів ун-тів / [Л. І. Прокопенко, О. А. Біда, Г. В. Луценко та ін.]. – Черкаси : ЧНУ, 2011. – 361 с.</p> <p>Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с.</p> <p>Гістологія. Цитологія. Ембріологія : підручник / за ред.: О.Д. Луцика, Ю.Б. Чайковського. – Вінниця : Нова Книга, 2018. 592 с.</p> <p>Фізіологія. Короткий курс : навч. посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ / [В. М. Мороз, М. В. Йолтухівський, Н. В. Белік та ін.] ; за ред.: проф. В. М. Мороза, проф. М. В. Йолтухівського. 2-ге вид. допов. і переробл. Вінниця : Нова Книга, 2019. 400 с.</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич</p>

	<p>О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Практичне заняття (- год.): Ендокринологія. Залози внутрішньої секреції: поняття, місцерозміщення, гормони. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму. Гіперфункція та гіпофункція залоз внутрішньої секреції. Гіпофіз, його роль у рості і розвитку.</p>	<p>Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами генетики : навч. посіб. для студ. пед. ф-тів унів / [Л. І. Прокопенко, О. А. Біда, Г. В. Луценко та ін.].– Черкаси : ЧНУ, 2011. 361 с.</p> <p>Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с.</p> <p>Гістологія. Цитологія. Ембріологія : підручник / за ред.: О.Д. Луцика, Ю.Б. Чайковського. – Вінниця : Нова Книга, 2018. 592 с.</p> <p>Фізіологія. Короткий курс : навч. посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ / [В. М. Мороз, М. В. Йолтухівський, Н. В. Белік та ін.] ; за ред.: проф. В. М. Мороза, проф. М. В. Йолтухівського. 2-ге вид. допов. і переробл. Вінниця : Нова Книга, 2019. 400 с.</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Підготувати реферат за запропонованими темами</i> обсягом 10-15 стор.: Вплив гормонів на ріст і розвиток організму. Гіперфункція та гіпофункція залоз внутрішньої секреції.</p>	<p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Анатомія та фізіологія дитячого організму. Основи медичних знань. Валеологія : навч.-метод. посіб. / Н. І. Коцур, Л. П. Товкун, Н. І. Годун, О. М. Миздренко. – Переяслав-Хмельницький : О. М. Лукашевич, 2014. 322 с.</p> <p>Гістологія. Цитологія. Ембріологія : підручник / за ред.: О.Д. Луцика, Ю.Б. Чайковського. – Вінниця : Нова Книга, 2018. 592 с.</p> <p>Фізіологія. Короткий курс : навч. посібник для медичних і фармацевтичних ВНЗ / [В. М. Мороз, М. В. Йолтухівський, Н. В. Белік та ін.] ; за ред.: проф. В. М. Мороза, проф. М. В. Йолтухівського. 2-ге вид. допов. і переробл. Вінниця : Нова Книга, 2019. 400 с.</p>

	Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.
--	--

Тема № 4. Загальний план будови ОРА. Фізіологія опорно-рухової системи у дітей

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Значення опорно-рухової системи. Загальні відомості про скелет (форма, з'єднання, будова і хімічний склад кісток) ріст кісток, частини скелета. М'язова система. Види м'язів. Постава та її різновиди. Причини неправильної постави. Профілактика та корекція неправильної постави. Вплив фізичних вправ на опорно-рухову систему організму. Гігієна опорно-рухового апарату школярів.</p>	<p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Баштовенко О.А. Значення і роль методик самоконтролю у формуванні здоров'язберігаючої компетентності майбутніх фахівців фізичної культури // Традиції та інновації в сучасній педагогічній діяльності: Європейський вимір. Збірник наукових праць за матеріалами науково-педагогічної конференції.- 2019. С.7-11.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Лабораторне заняття (1 год.): Постава та її різновиди. Причини неправильної постави. Профілактика та корекція неправильної постави. Вплив фізичних вправ на опорно-рухову систему організму.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014.</p>

<p>Гігієна опорно-рухового апарату школярів.</p>	<p>48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Підготувати повідомлення на 5-8 хв.: Суглоби, їх будова. Функції. Гігієна.</i></p>	<p>Маруненко І. М.Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с.</p> <p>Маруненко І. М.Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>

Тема 5. Поняття про аналізатори. Вікові особливості органів чуття.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (1 год.): Значення аналізаторів. Зоровий аналізатор та його вікові особливості. Слуховий аналізатор та його вікові особливості. Нюховий, смаковий, дотиковий, вестибулярний аналізатори та їхні вікові особливості. Взаємодія і взаємний вплив аналізаторів. Гігієна органів зору і слуху.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
<p>Лабораторне заняття (- год.): Значення аналізаторів. Зоровий аналізатор та його вікові особливості. Слуховий аналізатор та його вікові особливості. Нюховий, смаковий, дотиковий, вестибулярний аналізатори та їхні вікові особливості. Взаємодія і взаємний вплив аналізаторів. Гігієна органів зору і слуху.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> <i>Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновану тему:</i> Будова та функції шкіри. Участь шкіри у терморегуляції. Хвороби та ураження</p>	<p>Антонік В.І., Антонік І.П., Андріанов В.Є., 2009. Анатомія, фізіологія дітей (з основами гігієни та фізичної культури): Підручник. К.: Професіонал. Центр навчальної літератури, [online] Доступно:</p>

<p>шкіри. Гігієна шкіри.</p>	<p>http://chtyvo.org.ua/authors/Antonik_VI/Anatomia_fiziolo_hiiia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_t_a_fizychnoi_kultury/</p>
----------------------------------	--

Тема 6. Поняття про вищу нервову діяльність (ВНД). Гігієна розумової діяльності школяра

<p>Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання</p>	<p>Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси</p>
<p>Лекція (1 год.): Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразнень в корі великого мозку. Якісні особливості ВНД дитини. Типи ВНД. Сон. Топологічні особливості ВНД дитини. Характеристика основних етапів розвитку нервової системи і ВНД дитини. Гігієна розумової діяльності школяра. Аналітико-синтетична діяльність мозку. Поняття про динамічний стереотип. Особливості ВНД людини. Дві сигнальні системи дійсності. Основні типи ВНД. Вікові особливості ВНД дітей і підлітків. Рефлекторна діяльність кори великих півкуль головного мозку. Значення праць І.М.Сеченова та І.І.Павлова у вивченні функцій кори великого мозку.</p>	<p>Маруненко І. М.Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с.</p> <p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
<p>Лабораторне заняття (- год.): Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразнень в корі великого мозку. Якісні особливості ВНД дитини. Типи ВНД. Сон. Топологічні особливості ВНД дитини. Характеристика основних етапів розвитку нервової системи і ВНД дитини. Гігієна розумової діяльності школяра. Аналітико-синтетична діяльність мозку. Поняття про динамічний стереотип. Особливості ВНД людини. Дві сигнальні системи дійсності. Основні типи ВНД. Вікові особливості ВНД дітей і підлітків.</p>	<p>Маруненко І. М.Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. – 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>

<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> Підготувати повідомлення: Умовні і безумовні рефлекси. Гальмування умовних рефлексів. Аналіз і синтез подразнень в корі великого мозку. Якісні особливості ВНД дитини. Типи ВНД. Сон. Топологічні особливості ВНД дитини. Характеристика основних етапів розвитку нервової системи і ВНД дитини. Гігієна розумової діяльності школяра.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
---	---

Тема № 7. Морфофункціональні особливості системи крові та кровообігу у дітей

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.): Внутрішнє середовище організму. Значення крові, склад крові (плазма, формені елементи - еритроцити, лейкоцити, тромбоцити). Зсідання крові як захисна реакція організму. Органи кровообігу: серце і судини. Будова і робота серця. Регуляція кровообігу. Рефлекторні впливи на діяльність серця і судин. Гуморальна регуляція кровообігу. Вікові особливості органів кровообігу. Гігієна серцево-судинної системи школярів.</p>	<p>Маруненко І. М. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с.</p> <p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса</p>

	<p>Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Практичне заняття (- год.): Внутрішнє середовище організму. Значення крові, склад крові (плазма, формені елементи - еритроцити, лейкоцити, тромбоцити). Зсідання крові як захисна реакція організму. Органи кровообігу: серце і судини. Будова і робота серця. Регуляція кровообігу. Рефлекторні впливи на діяльність серця і судин. Гуморальна регуляція кровообігу. Вікові особливості органів кровообігу. Гігієна серцево-судинної системи школярів. Органи кровообігу: серце і судини. Будова і робота серця. Регуляція кровообігу. Рефлекторні впливи на діяльність серця і судин. Гуморальна регуляція кровообігу.</p>	<p>Маруненко І. М.Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с.</p> <p>Маруненко І. М.Основи валеології: навч-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров`я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновані теми:</i> Імунітет. Роль І.І. Мечникова у створенні вчення про імунітет. Формування імунних реакцій у процесі розвитку дитини.</p>	<p>Маруненко І. М.Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: Навчальний посібник / І. М. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. 184 с.</p> <p>Маруненко І. М.Основи валеології: навч-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ.</p>

	<p>навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
--	--

Тема № 8. Морфологія дихальної системи. Вікові особливості дихальної системи

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.):</p> <p>Значення дихання. Будова органів дихання (носоглотка, гортань, трахея і бронхи, легені). Дихальні рухи (механізм вдиху і видиху). Типи дихання. Глибини і частота дихання.</p> <p>Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Особливості збудливості дихального центру у дітей.</p> <p>Гігієна дихальної системи школярів.</p>	<p>Баштовенко О.А. Методики фізіологічних досліджень до практичного курсу фізіологічних основ фізичного виховання та спорту. Методичні рекомендації. - Ізмаїл. - 2018. 75 с.</p> <p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса</p>

	<p>Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Мондич О.В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців - вчителів початкової школи»Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету :збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 56. 272 с. http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/24</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Практичне заняття (- год.): Значення дихання. Будова органів дихання (носоглотка, гортань, трахея і бронхи, легені). Дихальні рухи (механізм вдиху і видиху). Типи дихання. Глибини і частота дихання. Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Особливості збудливості дихального центру у дітей. Гігієна дихальної системи школярів.</p>	<p>Баштовенко О.А. Методики фізіологічних досліджень до практичного курсу фізіологічних основ фізичного виховання та спорту. Методичні рекомендації. - Ізмаїл. - 2018. 75 с.</p> <p>Маруненко І. М.Основи валеології: навч-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-ге вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-ге вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Мондич О.В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців - вчителів початкової школи»Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету :збірник наукових праць. Серія: Педагогічні</p>

	<p>науки. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 56.272 с. http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/24</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновані теми:</i> Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Особливості збудливості дихального центру у дітей. Гігієна дихальної системи школярів.</p>	<p>Єресько О.В. (2005) Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я //Основи здоров'я і фізична культура. № 2.С. 56-59.</p> <p>Міхеєнко О.І. Загальна теорія здоров'я / Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2017. 156 с. Сучасні здоров'язбережувальні технології : монографія / за загальною редакцією проф. Ю.Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. 724 с.</p>

Тема 9. Морфофізіологія травної системи. Вікові особливості травлення у дітей

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.): Значення травлення. Система органів травлення. Травлення в ротовій порожнині, шлунку, кишечнику. Утворення і виділення жовчі. Скорочення кишок. Рефлекторна регуляція рухів травного тракту. Всмоктування в шлунково-кишковому тракті. Захисна властивість травного тракту. Вікові особливості травлення.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Баштовенко О.А. Методики фізіологічних досліджень до практичного курсу фізіологічних основ фізичного виховання та спорту. Методичні рекомендації. - Ізмаїл. - 2018. 75 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p>

	<p>Мондич О.В. Основні помилки та проблеми харчування студентів. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 53. 198 с.</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Практичне заняття (- год.): Система органів травлення. Обмін білків, жирів, вуглеводів. Водний і мінеральний обмін. Вітаміни. Вікові особливості енергетичного обміну. Харчування. Гігієна травної системи школярів.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Мондич О.В. Основні помилки та проблеми харчування студентів. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 53. 198 с.</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> Підготувати повідомлення:</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ.</p>

<p>Вікові особливості травлення. Обмін речовин як основна функція життя.</p>	<p>навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Методи оцінки фізичного розвитку і здоров'я дитячого населення : навч. посіб. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Каф. гігієни харчування і гігієни дітей та підлітків ; уклад.: О. П. Івахно, І. П. Козярін, Ю. В. Немцева. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр ДЗК, 2014. 127 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
--	--

Тема 10. Вікові особливості обміну речовин і енергії в організмі дітей. Вплив алкоголю та інших речовин на дитячий організм

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.): Значення обміну речовин. Процеси обміну речовин. Механізм та значення обміну білків в організмі. Фізіологічна роль обміну жирів і вуглеводів. Водно-сольовий обмін та обмін мінеральних речовин. Роль вітамінів у організмі дитини. Обмін енергії в організмі дітей. Режим раціонального харчування дітей. Поняття «алкоголь», «наркотики», «наркоманія». Вплив алкоголю та інших наркотиків на дитячий організм. Стадії алкоголізму. Фізіологічна (фізична) залежність від алкоголю та інших наркотиків. Абстинентний синдром. Психічна залежність від алкоголю та інших наркотиків. Ретардація.</p>	<p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Сучасні здоров'язбережувальні технології : монографія / за загальною редакцією проф. Ю.Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. 724 с.</p> <p>Вашенко Л.С., Бойченко Т.Є. (2005) Основи здоров'я: Книга для вчителя. К.: Генеза, ЮНІСЕФ. 240 с.</p> <p>Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. 2017. Харків: Вид. Рожко С. Г., 488 с.</p>
<p>Практичне заняття (- год.): Тести «Чи піддаєшся ти впливу наркотиків», «Наркотики», «Залежність від наркотиків». Алкоголізм, небезпека для здоров'я, ускладнення, методи дослідження, методи профілактики та лікування. Тести «На схильність до алкоголізму», «Чи шкодить алкоголь твоєму здоров'ю»</p>	<p>Міхєєнко О.І. Загальна теорія здоров'я / Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2017. 156 с.</p> <p>Сучасні здоров'язбережувальні технології : монографія / за заг. ред. проф. Ю.Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. 724 с.</p>

<p>Тютюнопаління: формування залежності, методи відмови, шляхи корекції та лікування. Споживання здоров'я. Відновлення здоров'я. Тести «Що заважає Вам кинути палити».</p>	<p>Ващенко Л.С., Бойченко Т.Є. (2005) Основи здоров'я: Книга для вчителя. К.: Генеза, ЮНІСЕФ. 240 с.</p> <p>Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. - Харків, 2017. 488 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми. Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновану тему: Причини та види девіацій</i></p>	<p>Валецька Р.О., 2008.Основи медичних знань. Луцьк: Волинськ обл. друкарня, [online] Доступно: https://studfiles.net/preview/2412960/</p> <p>Ващенко Л.С., Бойченко Т.Є. (2005) Основи здоров'я: Книга для вчителя. К.: Генеза, ЮНІСЕФ. 240 с.</p> <p>Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука.2017. Харків: Вид. Рожко С. Г., 488 с.</p>

Тема 11. Вікова фізіологія сечовидільної системи

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.): Розташування й анатомо-топографічні проєкції органів сечостатевого апарату. Філогенез і онтогенез сечових органів і статевих органів. Особливості будови і функції. Нирка, її положення, розвиток, будова, функція. Ниркові сегменти. Нефрон - структурна і функціональна одиниця нирки. Особливості будови кровеносного русла нирки. Топографія нирок. Оболонкинирки; фіксуєчий апарат нирок; ниркова пазуха; топографія елементів ниркової ніжки. Ниркові чашечки (малі і великі, форнікальний апарат), ниркова миска. Сечовід, його частини, топографія, будова стінки сечоводу, його звуження, функція. Сечовий міхур: його розвиток, форма, положення, будова стінки. Чоловічий і жіночий сечівник. Вади розвитку органів сечової системи. Вікові особливості сечовидільної системи. Гігієна сечовидільної системи.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Мондич О. В. Здоров'язберезувальні технології в освітньому процесі. Інноваційні підходи до розвитку компетентнісних якостей фахівців в умовах професійного становлення: матеріали VI Міжн.наук.-практ. конф. Ізмаїл, 21 квітня 2023р. - Запоріжжя: АА Тандем, 2023.</p>

	<p>395 с. С.168-171DOI:ISBN 978-966-488-219-1</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Практичне заняття (- год.): Розташування й анатомо-топографічні проєкції органів сечостатевого апарату. Філогенез і онтогенез сечових органів і статевих органів. Особливості будови і функції. Нирка, її положення, розвиток, будова, функція. Ниркові сегменти. Нефрон - структурна і функціональна одиниця нирки. Особливості будови кровоносного русла нирки. Топографія нирок. Оболонкинирки; фіксуєчий апарат нирок; ниркова пазуха; топографія елементів ниркової ніжки. Ниркові чашечки (малі і великі, форнікальний апарат), ниркова миска. Сечовід, його частини, топографія, будова стінки сечоводу, його звуження, функція.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p> <p>Мондич О.В. Практикум з «Анатомії і фізіології з основами генетики» для студентів 1 курсу за спеціальністю 013 «Початкова освіта»./ Мондич О.В. – Кропивницький: ПП «ПОЛІУМ», 2017. 124 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Скласти методичний словничок до теми.</i> Підготувати повідомлення: Сечовий міхур: його розвиток, форма, положення, будова стінки. Чоловічий і жіночий сечівник. Вади розвитку органів сечової системи. Вікові особливості сечовидільної системи. Гігієна сечовидільної системи.</p>	<p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>

Тема 12. Вікова фізіологія шкіри. Поняття про імунітет. Профілактика захворювань

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (- год.):</p> <p>Загальна характеристика шкіри. Будова шкіри. Функції шкіри. Вікові особливості шкіри. Основні напрями профілактики захворювань шкіри у дітей. Імунітет. Роль І.І. Мечникова у створенні вчення про імунітет. Формування імунних реакцій у процесі розвитку дитини. Участь шкіри у терморегуляції. Хвороби та ураження шкіри. Гігієна шкіри.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
<p>Практичне заняття (1 год.):</p> <p>Функції шкіри. Вікові особливості шкіри. Основні напрями профілактики захворювань шкіри у дітей. Імунітет. Роль І.І. Мечникова у створенні вчення про імунітет. Формування імунних реакцій у процесі розвитку дитини. Участь шкіри у терморегуляції. Хвороби та ураження шкіри. Гігієна шкіри.</p>	<p>Маруненко І. М. Основи валеології: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / І. М. Маруненко, Г. І. Волковська, Є. О. Неведомська. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. 48 с.</p> <p>Вікова фізіологія з основами гігієни: навчальний посібник для самостійної роботи студентів т / О.Р. Дмитроца, О. В. Коржик, О. А. Білецька. – 2021. 137 с.</p> <p>Неведомська Є. О. Гігієна: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних робіт [для студ. небіол. спец. вищ. навч. закл.] / Є. О. Неведомська, І. М. Маруненко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 35 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p><i>Скласти методичний словничок до теми. Підготувати реферат обсягом 10-15 стор. На запропоновану тему:</i></p> <p>Будова та функції шкіри. Участь шкіри у терморегуляції. Хвороби та ураження шкіри.</p>	<p>Антонік В.І., Антонік І.П., Андріанов В.С., 2009. Анатомія, фізіологія дітей (з основами гігієни та фізичної культури): Підручник. К.: Професіонал. Центр навчальної літератури, [online].</p>

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» здобувачі вищої освіти мають обов'язково бути присутніми на практичних і лабораторних заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою.

У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності в ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає теоретичне запитання та практичне завдання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння знаннями з теоретичних основ підготовки фахівців для вищої освіти у зарубіжжі, а також вміння комплексно застосовувати ці знання у процесі розробки авторських програм навчальних дисциплін.

Зразок модульної контрольної роботи

Варіант 1

1. Поняття про здоров'я, його інтегративний зміст. Складові здоров'я. Критерії здоров'я. Здоров'я і хвороба.
2. Поняття техногенного середовища. Вплив на існування людини в умовах урбанізації. Основні негативні фактори техносфери.
3. Раціональне харчування

Варіант 2.

1. Функції первинної, вторинної і третинної профілактики.
2. Фізична активність та її вплив на всі органи та системи організму
3. Методика навчання профілактики стресів

Форма підсумкового контролю: Екзамен

Питання до екзамену:

1. У чому полягає предмет і завдання вікової фізіології?
2. Які методи дослідження застосовує вікова фізіологія?
3. Назвати основні завдання валеології.
4. У чому полягають методологічні основи валеології?
5. Назвати періоди життєвого циклу людини. Які головні зміни відбуваються
6. в організмі дитини в процесі росту і розвитку?
7. Пояснити відмінності між поняттями "ріст" і "розвиток".

8. Які періоди розвитку дітей вважаються критичними? Назвати особливості критичних періодів розвитку дітей.
9. Назвати головні закономірності розвитку дітей.
10. Про що свідчить закономірність надійності біологічних систем?
11. Що називають акселерацією? Назвати причини акселерації.
12. Які функції виконує нервова система?
13. На які відділи поділяється нервова система у функціональному і структурному відношенні?
14. Якою будовою характеризується нейрон? Назвати її вікові особливості.
15. Що називають синапсом. У чому полягає принцип функціонування синапсу?
16. Що називають м'якотними і безм'якотними нервовими волокнами? Яким чином їх будова визначає швидкість проведення нервових імпульсів?
17. Що називають рефлексом, рефлекторною дугою? Назвати елементи рефлекторної дуги.
18. Пояснити основні принципи координації функцій в організмі людини.
19. Перелічити функції спинного мозку. Назвати вікові особливості його розвитку.
20. Назвати вікові особливості розвитку головного мозку.
21. У чому полягає значення вегетативної нервової системи? Назвати вікові особливості розвитку і формування вегетативної нервової системи.
22. Що називають залозами внутрішньої секреції? Назвати їх головні особливості.
23. У чому полягає вплив гормонів гіпофізу на ріст і розвиток організму дітей?
24. Пояснити, яким чином відбувається координація нервової і гуморальної регулюючих систем.
25. Функціональна роль епіфізу у організмі дітей.
26. Гормони щитоподібної залози і їх значення для розвитку дитячого організму.
27. Гормональна роль мішаних залоз – підшлункової і статевих залоз.
28. Вплив гормонів на статеве дозрівання дітей.
29. Дати характеристику етапам статевого дозрівання дітей.
30. Чинники профілактики захворювань органів ендокринної системи.
31. У чому полягає значення опорно-рухового апарату?
32. Назвати типи кісток.
33. Назвати вікові особливості хребта.
34. Вікові особливості черепа.
35. Особливості розвитку скелету вільних кінцівок та поясу кінцівок (верхніх і нижніх).
36. Що називають порушенням постави? Назвати причини порушень постави у дітей.
37. Що називають плоскостопістю? Які чинники спричиняють плоскостопість у дітей?
38. Профілактика захворювань опорно-рухового апарату.
39. Що називають аналізатором (сенсорною системою)? Назвати частини сенсорної системи.
40. Принципи поділу рецепторів на групи.
41. Яким чином працює зорова сенсорна система?
42. Назвати особливості зорової сенсорної системи у дітей.
43. Причини і види порушення зору у дітей.
44. У чому полягають фізіологічні основи функціонування слухової сенсорної системи?
45. У чому полягають особливості слухової сенсорної системи у дітей?
46. У чому полягають принципи функціонування вестибулярного апарату?
47. Яким чином виникає смакове відчуття?
48. Назвати заходи профілактики порушень зору у дітей.
49. Заходи профілактики порушень слуху у дітей.
50. Що називають вищою нервовою діяльністю? Які структури задіяні у ВНД?
51. Порівняти поняття "умовний рефлекс" і "безумовний рефлекс".
52. Що називають динамічним стереотипом?

53. Значення динамічних стереотипів у формуванні поведінки людини.
54. Пояснити відмінності між першою і другою сигнальними системами.
55. Дати характеристику типам ВНД.
56. Назвати вікові особливості ВНД у дітей.
57. У чому полягають функції крові в організмі?
58. Яку роль в організмі виконують еритроцити?
59. Основні показники роботи серцево-судинної системи у дітей.
60. Напрями профілактики захворювань серцево-судинної системи у дітей.
61. У чому полягає значення дихальної системи?
62. Вікові особливості повітряних шляхів.
63. У чому полягає процес дихання?
64. Які показники свідчать про функціональний стан системи дихання?
65. Як відбувається регуляція процесу дихання в організмі?
66. У чому полягає вплив фізичних навантажень на стан дихальної системи.
67. Основні напрями профілактики захворювань дихальної системи у дітей.
68. Що називають травною системою?
69. Роль ротової порожнини у процесі травлення їжі.
70. Особливості анатомії і фізіології ротової порожнини у дітей.
71. Фізіологічні основи процесу травлення у шлунку.
72. Склад шлункового соку і його роль в процесі травлення.
73. Фізіологічні процеси у тонкому кишечнику.
74. Значення товстого кишечника у процесі травлення.
75. Профілактичні заходи щодо захворювань травної системи.
76. У чому полягає значення обміну речовин в організмі?
77. З яких процесів складається обмін речовин?
78. У чому полягають функції нирок в організмі?
79. Вікові особливості нирок у дітей.
80. Нефрон як структурно-функціональна одиниця нирок.
81. Фізіологічні основи утворення сечі.
82. Відмінності первинної і вторинної сечі за складом.
83. Вікові особливості сечовивідних шляхів у дітей.
84. Регуляція процесу сечовиділення.
85. Які захворювання сечовидільної системи є найбільш поширеними?
86. Основні напрями профілактики захворювань сечовидільної системи.
87. Що називають епідермісом? Які функції виконують клітини епітелію?
88. У чому полягає фізіологічна роль дерми?
89. Значення жирової клітковини.
90. Терморегуляторна функція шкіри і її особливості у дітей.

7. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре
51-69	задовільно
26-50	задовільно
1-25	не задовільно

Схема розподілу балів

Для іспиту

Максимальна кількість балів	40 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,4	10 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи з ваговим коефіцієнтом 0,1 50 балів (підсумковий контроль) – за результатами іспиту з ваговим коефіцієнтом 0,5
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного, проміжного та екзаменаційного контролю. До поточного контролю входять оцінювання відповідей студента на семінарських або практичних заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до [«Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ»](#).

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом

	на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Критерії оцінки успішності відповідають навчальній програмі й найбільш важливим вимогам до знань студентів: відповіді повинні бути повними, логічними, доказовими.

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 тестове питання складає 1 бал. Критеріями оцінювання є правильна відповідь.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного проміжного та екзаменаційного контролю

Викладач

О.В. Мондич

Затверджено на засіданні кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини
протокол № 12 від «29» червня 2023 р.

Завідувачка кафедри

О.А. Баштовенко